

[Hasle.]

mindsket, saa er Gaarden kun halvt saa meget værd som før eller endnu mindre, siger man. Den kan jo ikke forrente sig og give et passende Arbejdsudbytte. Men Fejlen ligger i Værdigheden. Man skulde tværtimod holde fast ved, at Gaarden er det værd, den een Gang er vurderet til, naar dens Afkastning i Varer er uforandret. Saa maa Kronen synke i Forhold til Sterling.“

Ud af disse noget dunkle Udtalelser mener jeg at kunne udlede, at det er to Ting, man vil opnaa: for det første rentefri Laan og for det andet en stabil Prismaaler, en Stabilisering til enhver Tid af Prisniveauet. Grundlaget for Seddeludstedelsen er altsaa en een Gang fast Værdi, der svarer til en bestemt Produktion. Det er den samme Produktion, man hele Tiden har Krav paa, og ikke andet. Man søger altsaa at komme væk fra en Værdimaaler, der ligger uden for selve Varerne.

Det er nu ikke nogen ny Tanke, den er ældgammel. En af Socialismens Læremestre Proudhon var allerede inde paa den. Andre Steder har man søgt at finde en fast Værdimaaler i Kornet. Owen i England var inde paa, at man havde den i Arbejdet, han udstedte Anvisninger f. Eks. paa 2 Arbejdstimer. Det er altsaa i Virkeligheden Kampen mod Guldet, mod selve Guldmøntfoden, man her er inde paa. Det er for saa vidt Tanker i den Retning, som man ogsaa kan spore andre Steder, i Amerika i Øjeblikket ved Forsøgene paa et genindføre Bimetallismen; dette er i Virkeligheden ogsaa et Forsøg paa at komme uden om den gamle Værdimaaler og skabe en ny stabil Værdimaaler.

Rent overfladisk set er der noget rigtigt i dette, at det er uheldigt med et svingende Prisniveau. Professor Birk hævder i sin Bog om den økonomiske Virksomhed, at en Mand, der i 1896 udlaante 100 Dollars til 4 pCt. Rente, havde faaet denne Kapital forøget i 1920 til 300 Dollars, men 300 Dollars købte i 1920 kun, hvad 90 Dollars købte i 1896, det vil altsaa sige, at hans Opsparing tilligemed Renten gennem alle disse Aar havde kostet ham 10 pCt. Der er altsaa for saa vidt en vis Mening i at arbejde hen til at skabe et konstant Prisniveau.

Om det nu dybere set er rigtigt, er navnlig i den sidste Tid blevet stærkt betvivlet. Det er hævdet af den fremragende svenske Nationaløkonom Lindahl med Tilslutning af Professor Axel Nielsen her i Landet, at det slet ikke er rigtigt, at man

skal søge at fastholde et stabilt Prisniveau, man bør tværtimod have et Prisniveau, der gaar omvendt af Produktionen. Man kan nævne det Eksempel, at hvis en Produktion udvides, saa vil under det nugældende System efter almindelige nationaløkonomiske Regler Prisen paa dette Produkt falde; saa er det i og for sig urimeligt at have et fast og stabilt Prisniveau, for det vil betyde, at den aktive Kapital faar for meget, og at de passive Medlemmer af Samfundet faar for lidt, og lige akkurat det omvendte vil blive Tilfældet, hvis Produktionen falder; saa vil under det nu gældende System Prisen blive dyrere. Hvis man havde et stabilt Prisniveau, saa vilde dette ikke komme den aktive Kapital til gode, men andre, saa selve Udgangspunktet: at ville skabe et stabilt Prisniveau — rent bortset fra de uovervindelige tekniske Vanskeligheder, der er forbundet med det — er urigtigt. Men hvad der er vigtigere i denne Forbindelse, er, at selve denne Tale om, at der ved Hjælp af Udmøntning af de saakaldte faste Værdier skulde kunne skabes et fast Prisniveau, er saa gal, som overhovedet noget i denne Verden kan være.

Værdierne bestemmes i første Række af Omsætningsmidlernes Mængde. Jo flere Omsætningsmidler vi har, desto højere stiger Priserne, og omvendt — man behøver jo kun at henvise til den tyske Inflationsperiode, i hvilken Omsætningsmidlerne steg til det utrolige og Priserne selvfølgelig steg dermed. I samme Øjeblik man vilde gaa til en Udmøntning i det Omfang, der tales om her, for hver Gang en saadan Udmøntning steg, vilde Værdierne stige. Det er altsaa en ren Cirkel-Slutning: Man vil bestemme Omsætningsmidlerne ved Værdierne, og Værdierne vil man bestemme ved Omsætningsmidlerne — det er rent ud sagt det reneste Vrøvl.

Dr. Jørgen Pedersen har gjort opmærksom paa, at det farlige ved denne Teori er, at der maaske kan være et lille Korn af Sandhed skjult langt nede i den, nemlig dette, at det sikkert er forkert at holde sig alt for voldsomt til Guldmøntfoden. Man skulde i mere udpræget Grad gaa over til — ikke at udmønte de faste Værdier, for det er noget Vrøvl, men til at skabe den Mængde af Omsætningsmidler, som svarer til det herskende Løn- og Produktionsforhold til enhver Tid, uanset om man derved kom uden for Gulddækningsreglerne eller lignende. Jeg tror, det er en Erkendelse, der har vundet større og større Udbredelse i videnskabelige Kredse, at en medvirkende Aarsag — maaske den væsent-